

MULTI-PERSPECTIVISME

EEN SCHETS

Als leerkracht is het belangrijk dat je niet alleen luistert naar wat je leerlingen denken, maar hen ook helpt om naar een situatie of thema te kijken vanuit verschillende invalshoeken. **Wanneer leerlingen gebeurtenissen en ideeën en situaties vanuit verschillende kanten leren bekijken en beoordelen, spreken we van multiperspectivisme⁽¹⁾.** Zo leren ze dat mensen dingen soms anders beleven of bekijken, en dat daar (al dan niet) goede redenen voor kunnen zijn.

Het is van belang dat deze perspectieven niet alleen gedeeld, maar ook met elkaar vergeleken en beoordeeld worden^(3; 39). Zo leren leerlingen kritisch nadenken en meer respect te hebben voor anderen⁽³⁾. Zeker in tijden van polarisatie is het waardevol om verschillende perspectieven bespreekbaar te maken, aangezien het vooroordelen kan doorbreken en respectvolle gesprekken bevordert⁽¹⁾.

Multiperspectivisme kan zowel in het lager als secundair onderwijs op verschillende manieren in iedere les en elk gesprek geïntegreerd worden. Het is een open houding die je als leerkracht aanneemt, die je onderwijs verrijkt en leerlingen voortdurend uitdaagt om nieuwe invalshoeken te ontdekken. Bovendien is het een techniek die met verschillende strategieën kan worden toegepast⁽¹⁾.

Arts-based learning

biedt hier een mooie ingang: via creatieve werkvormen wordt een veilige en open ruimte gecreëerd waarin leerlingen leren dat iedereen anders kan denken of voelen over eenzelfde situatie. Ze oefenen het luisteren naar elkaar, en leren zich te verplaatsen in een ander én in het onderbouwen van hun perspectief. Door verhalen te verbeelden, rollen te spelen of beelden te analyseren, onderzoeken ze niet alleen hun eigen ideeën, maar ook die van anderen⁽⁵²⁾.

MULTI-PERSPECTIVISME

DE BASISKEUR

De ontwikkeling van een kind gebeurt in verschillende omgevingen zoals thuis, op school, in de buurt... waardoor iedereen vanuit een unieke bril naar de wereld kijkt. Door die verschillende brillen te benoemen en te bespreken in de klas, leren leerlingen dat er niet altijd één juist antwoord is.

Het model hiernaast, van psycholoog Urie Bronfenbrenner, laat zien hoe de ontwikkeling van mensen wordt beïnvloed door verschillende, onderling verbonden omgevingen. Het model onderstreept het belang van multiperspectivisme: om de wereld beter te begrijpen, is het waardevol om diverse invalshoeken te verkennen in plaats van vast te houden aan één standpunt⁽¹⁾.

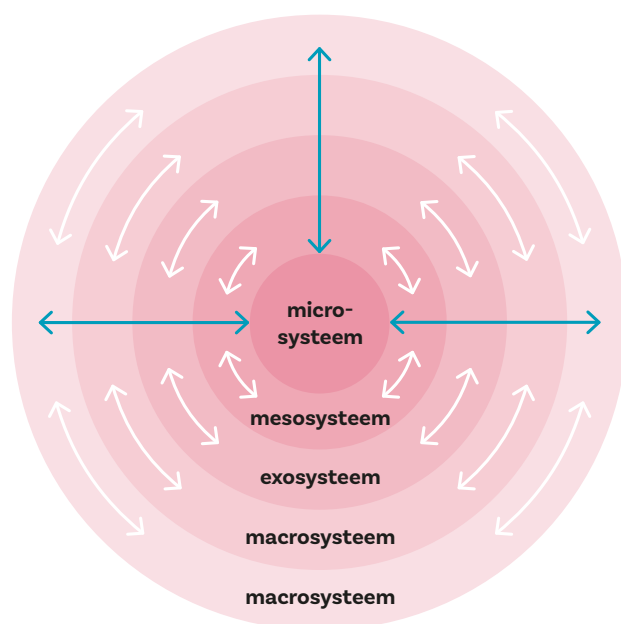
Microsysteem: Dit is de directe omgeving van het kind, zoals ouders, broers/zussen, school, vrienden, leerkrachten.

Mesosysteem: Dit zijn de relaties tussen de onderdelen van het microsysteem, bijvoorbeeld de samenwerking tussen ouders en school of tussen ouders en vrienden.

Exosysteem: Dit is de ruimere omgeving die indirect invloed heeft op het kind, zoals het werk van de ouders, gezondheidszorg, media, buurtvoorzieningen.

Macrosysteem: Dit is de maatschappelijke en culturele context, zoals normen en waarden, wetten, cultuur, sociaaleconomische factoren.

Chronosysteem: Dit staat voor de veranderingen over de tijd heen, zoals levensgebeurtenissen (bv. scheiding) of maatschappelijke evoluties.

DE MAGIE VAN CREATIE

Wanneer je multiperspectivisme een plek geeft in je klas, bied je je leerlingen tal van voordelen, waaronder^(1; 3; 20; 27; 57):

• Het stimuleren van kritisch denken.• Het stimuleren van analyse van complexe vraagstukken, wat leidt tot goed onderbouwde en doordachte beslissingen.• Het creëren van ruimte voor openheid en wederzijds respect.• Het bevorderen van het begrip van inhoud door het doorgronden van complexe ideeën.	• Het ontwikkelen van democratische vaardigheden.• Het versterken van zelfvertrouwen door gehoord en gerespecteerd te worden.• Het vergroten van emotionele intelligentie.• Het doorbreken van vooroordelen.

DE KUNST VAN DE PRAKTIJK

Om multiperspectivisme te integreren in de klaspraktijk, is het allereerst belangrijk om een veilige leeromgeving te creëren waarin leerlingen zich durven uit te spreken. Om dit te realiseren verwijzen we je graag door naar onze bingokaart **'Veilige leeromgeving'**.

Om multiperspectivisme verder goed toe te passen in de klas, moeten leerkrachten bovendien rekening houden met een paar belangrijke punten^(54; 57):

Wees goed geïnformeerd: Leerkrachten moeten voldoende kennis hebben om verschillende standpunten in de les te verwerken. Ze moeten zich ook bewust zijn van de diversiteit aan meningen die leerlingen kunnen hebben⁽⁵⁷⁾.

Wil je met de klas praten over bijvoorbeeld klimaatverandering? Dan is het belangrijk dat je weet welke standpunten hierover bestaan én hoe deze onderbouwd worden. Zo kan je leerlingen goed begeleiden en gerichte vragen stellen.

Ga niet alleen voor 'gemakkelijke' onderwerpen: Multiperspectivisme moet niet alleen toegepast worden op onderwerpen die makkelijk verschillende standpunten bieden. Het moet breder ingezet worden: er zijn talloze onderwerpen die kritische denkvaardigheden van leerlingen uit het lager en secundair onderwijs kunnen stimuleren⁽⁵⁴⁾.

Durf diepere discussies aan te gaan. Leerlingen kunnen in het vak geschiedenis verschillende perspectieven onderzoeken over thema's zoals kolonisatie of de impact van de slavernij. In maatschappijleer kunnen ze verschillende standpunten verkennen over homoseksualiteit, gelijkheid en burgerschap. In natuurwetenschappen kunnen ze bijvoorbeeld de discussie rondom dierenrechten en duurzaamheid vanuit diverse oogpunten analyseren. Durf moeilijke thema's dus aan te gaan, maar pas je aanpak aan aan de leeftijd van je leerlingen.

Zorg voor respect: Wees je als leerkracht bewust van de ethische en morele aspecten van een onderwerp. Sommige onderwerpen kunnen gevoelig liggen, maar dit mag geen reden zijn om ze te vermijden. Als leerkracht is het daarom essentieel om je rol als gespreksleider serieus te nemen. Zorg ervoor dat er altijd respect is en een veilige ruimte voor alle meningen. Moedig openheid aan en balanceer verschillende perspectieven^(45; 51).

Stel dat er in de klas discussies ontstaan tussen leerlingen die voor- en tegenstander zijn van euthanasie. Dan moet je als leerkracht zorgen voor een respectvolle en veilige omgeving waarin alle standpunten gedeeld kunnen worden, zelfs als de meningen verschillen. De leerkracht moet de leerlingen aanmoedigen om respectvol naar elkaar te luisteren, hun standpunten te onderbouwen en de discussie in goede banen te leiden. Geef niet enkel een forum aan radicale stemmen in je klas, maar betrek actief alle leerlingen en maak het vraagstuk concreet aan de hand van specifieke getuigenissen.

MULTI-PERSPECTIVISME

DE INSPIRATIEGALERIJ: OM JE OP WEG TE HELPEN

Hieronder vind je enkele voorbeelden van multiperspectivisme in de praktijk^(15; 52; 53). Deze lijst is uiteraard niet limitatief; in werkelijkheid kan de methode op veel manieren, voor alle leeftijden en in allerlei vakken toegepast worden.

Beelden en meningen analyseren	Leerlingen bekijken verschillende soorten bronnen, zoals boeken, video's en berichten op sociale media. Door deze bronnen te vergelijken, ontdekken ze uiteenlopende meningen over een onderwerp en leren ze andere perspectieven beter begrijpen.
Een gebeurtenis van meerdere kanten bekijken	Leerlingen onderzoeken een gebeurtenis vanuit verschillende perspectieven, bijvoorbeeld vanuit lokaal, nationaal en wereldwijd oogpunt. Zo ervaren ze hoe eenzelfde gebeurtenis op verschillende niveaus anders kan worden beleefd en beoordeeld.
Monumenten bespreken	Leerlingen verdiepen zich in monumenten die beklad of beschadigd zijn. Waarom gebeurt dat? Wat vinden leerlingen daarvan? Ze onderzoeken de achterliggende redenen hiervoor en ontdekken waarom sommige mensen monumenten willen behouden, aanpassen of verwijderen.
Verschillende standpunten bespreken	Geef een stelling (bijvoorbeeld "Iedereen moet altijd met de fiets naar school komen.") en laat leerlingen in groepjes voor- en tegenargumenten bedenken. Door in gesprek te gaan, ontdekken ze waarom mensen tot andere standpunten komen en leren ze deze verschillende zienswijzen beter begrijpen.
Perspectief innemen	Leerlingen kruipen in de huid van iemand anders, bijvoorbeeld een historische figuur, een ander kind of zelfs een dier. Hoe kijkt die naar de situatie? Waarom denkt die persoon zo? Door zich te verplaatsen in een ander perspectief, krijgen ze inzicht in de keuzes en beweegredenen van diegene.